

GLOBALLASHUV JARAYONIDA MILLIY MA'NAVIYATGA QARSHI TAHDIDLAR

Yoqubbayeva Dilfuza Muminovna

Qibray tuman kasb - hunar maktabi tarix fani o'qituvchisi

Annotatsiya: O'zbekiston mustaqilligining dastlabki yillarida ma'naviy tahdidlar o'zining kritik nuqtasiga chiqqan. Endigina oyoqqa turayotgan davlatni yo'ldan chiqarish, yod g'oyalarni singdirishga urinishlar bo'lgan. Unga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirish muhim hisoblanadi. Maqolada ayni shu globallashuv jarayonidagi milliy ma'naviyatga qarshi bo'ladigon tahdidlar kabi masalalar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Mafkura, siyosat, oqim, barqarorlik, manipulyatsiya, mafkuraviy immunitet.

KIRISH. Geosiyosiy maqsadlar, qoida tariqasida, mafkuraviy siyosatning boshqa tarkibiy qismlari bilan hamohangdir. Mafkuraviy ta'sir geosiyosatning eng ta'sirli vositasiga aylanib bormoqda. Ayrim siyosiy kuchlar dunyoning turli xalqlari, ayniqsa, yoshlar ongi va tafakkurini mafkuraviy ta'sir ko'rsatish orqali o'z manfaatlariga bo'ysundirish uchun mafkuraviy muhit yaratishni nazarda tutgan. Zamonaviy globallashayotgan dunyo uchun mafkuraviy tahdidlar dolzarbdir.

Mafkuraviy urushlarning ustuvor maqsadi - ijtimoiy ongga maqsadli mafkuraviy ta'sir ko'rsatish va manipulyatsiya qilish, hokimiyatni egallash va ushlab turish, iqtisodiy, siyosiy va harbiy jihatdan past bo'lgan davlatlarning manfaatlarini hisobga olmasdan siyosiy, harbiy va iqtisodiy ustunlikka erishishdir. Bu o'z o'rnida davlatlararo munosabatlar uchun jiddiy xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan kuchdir [1].

Ma'naviy tahdid deganda, eng avvalo, har qanday shaxsga tili, dini, e'tiqodidan qat'i nazar, uning to'liq ma'noda erkinligiga qarshi qaratilgan, uning ma'naviy dunyosini butkul yo'q qilish maqsadida amalga oshirilayotgan g'oyaviy, mafkuraviy va axborot tajovuzlarini tushunish kerak.

Mafkuraviy immunitetni shakllantirish xavfsizlik va barqarorlikni ta'minlashning asosidir.

ASOSIY QISM. Mafkuraviy poligon yadro poligonidan o'n barobar kuchliroq, mafkuraviy immunitetning yo'qligi esa butun dunyoda tartibsizlik va korruptsiyaga olib keladi. Butun dunyoda mana shu mafkuraviy tayyorgarlik maydonida kurash ketmoqda. Misol tariqasida qo'shni davlatlar – Afg'oniston, Iroq, Suriya, Liviya, Yaman, Ukraina, Gruziya, Moldovadagi vaziyatni keltirish mumkin [2].

Kishilar ongida shakllangan mafkuraviy bo'shliq tufayli nizolar kelib chiqadi. Ayrim hududlarda asrlar davomida ko'chmanchi xalqlar o'troq xalqlar bilan, eron qabilalari turkiylar bilan, musulmonlar yahudiylar va nasroniylar bilan yonma-yon yashab kelganlar.

Mustaqillikning dastlabki yillarida respublikamizga islom dini niqobi ostida "Hizb ut-Tahrir al-Islomiy", "Tavba", "Toif", "Tabligitlar", "Nurchilar" kabi diniy fundamentalizm tarafdorlari kirib kela boshladi. Ular Qur'oni Karimni o'qish orqali go'yoki islom asoslarini o'rgatish orqali yoshlarning ongi va qalbini zabt etishni maqsad qilgan va buning natijasida hozirgi konstitutsiyaviy hukumatga qarshi turishga o'rgatilgan. Ular milliy davlatchilikni rivojlantirishda xalq tomonidan yaratilgan O'zbekiston ijtimoiy-siyosiy tuzumini buzish uchun zarar yetkazishga harakat qildilar [4].

Mustaqillikning dastlabki yillarida vujudga kelgan mafkuraviy bo'shliq respublika uchun konstruktiv emas, balki buzg'unchi kuch bo'lib xizmat qildi. Bu dindorlarga haddan tashqari ta'sir o'tkazishga, boshqa dinga nisbatan murosasiz munosabatda bo'lishga, diniy

aqidaparastlarning paydo bo'lishiga, yoshlarning shakllanmagan ongiga ta'sir o'tkazishga olib keldi.

O'zbekistonning Markaziy Osiyodagi o'rni o'ziga xosdir. Bu mintaqada O'zbekiston eng ko'p aholi (35 million kishi) bo'lgan, ulkan iqtisodiy va ilmiy salohiyatga ega davlatdir. O'zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o'tishning o'ziga xos modeli ishlab chiqilgan va muvaffaqiyatli amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Markaziy Osiyoda yuksak intellektual salohiyatga ega, resurslar va ishchi kuchiga boy. Bu hududiy jihatdan Yevropa va Osiyoni bog'lovchi bo'g'in bo'lib, mintaqada tinchliksevar siyosat olib boradi va haqiqatda siyosiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Xulosa: Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, bugungi kunga qadar insoniyat ixtiyorida shunchalik ko'p qurol va o'q-dorilar to'planganiki, bu yer sharini bir necha bor yo'q qilish uchun etarli. Biroq, bugungi kunda eng katta xavf – insonlar, ayniqsa, yosh avlod qalbi va ongi uchun uzluksiz davom etayotgan mafkuraviy kurashdir. Bugungi kunda yadro poligonlaridagi janglar emas, balki mafkuraviy frontdagi kurash hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bu achchiq haqiqatni hech qachon unutmaslik kerak.

References:

1. K.Komilov, O'. Xasanboev, N. Xoshimov. Diniy ekstremizm va xalqaro terrorizm – jamiyat taraqqiyotiga taxdid. – T.: Toshkent Islom universiteti nashriyot – matbaa birlashmasi, 2019.
2. Khujanova T. Problems of perfect protection of the young generation in globalization processes //Science and practice: a new level of integration in the modern world. – 2019. – b. 15-18.
3. Safoev S. Markaziy Osiyodagi geosiyosat, - T.: 2015, 41-b
4. Turdiyev Bekhruz Sobirovich, Spiritual renewal: new decisions and strategies of viable reforms // Scientific Information of Bukhara State University. -2018.
5. Нартов.Н.А, Геополитика, -М.: Унити 2010, 45-b
6. www.ziyonet.uz
7. www.lex.uz